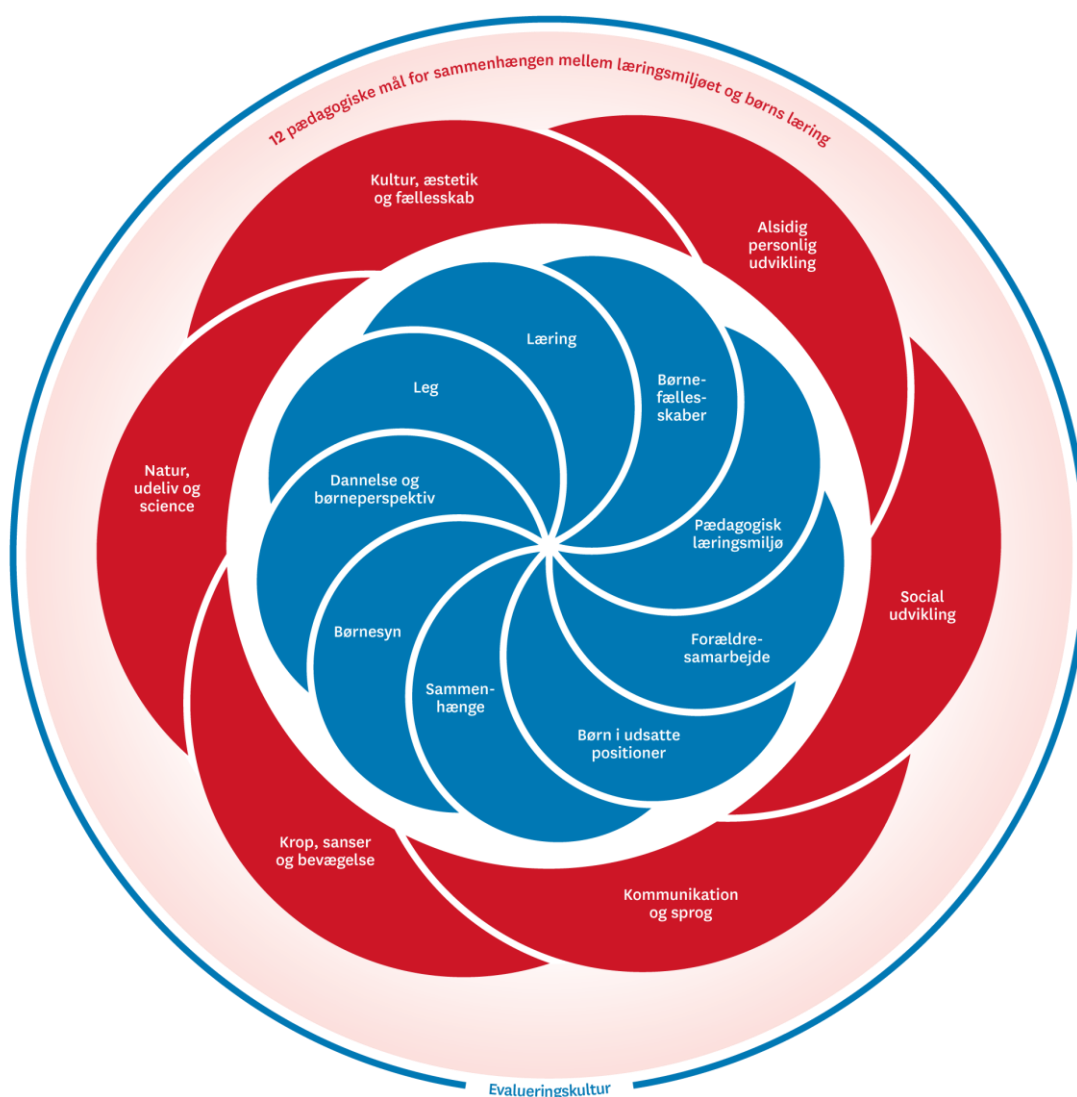

Pædagogisk læreplan for Børnehuset Gemmet 2020

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Børnehuset Gemmet er en nul- til seksårs-institution, hvor vi har hele aldersgruppen samlet på fem integrerede stuer. Vi kalder det familiestuer, og det giver et rart og lærerigt miljø på stuerne, hvor der er plads til at være forskellige.

Vi er fælles om vores hverdag på tværs af alder, men vores aktiviteter foregår altid i små grupper. Det gælder både på stuen, på legepladsen og på ture ud af huset.

Om onsdagen har vi aldersopdelte grupper på tværs af huset. Det skaber et miljø, hvor børn også er venner med børn fra andre stuer og lærer at bruge hele huset som deres legeplads, samtidig med at børnene lærer alle voksne at kende.

Også om onsdagen har vi fokus på, at de små altid er i grupper med voksne, de kender og er trygge ved.

Vi har en dejlig og varieret legeplads, som børn, der ikke sover, er på hver dag. Børn, der sover til middag, er ude mindst tre gange om ugen.

Vi har gode muligheder for ture til områdets parker og Utterslev Mose, til to biblioteker, der også tilbyder kulturelle arrangementer, og Børnekulturhuset Sokkelundlille.

Fire gange om året har de tre- til seksårige naturuger med et overordnet tema.

To gange om året har de nul- til toårige sansemotoriske uger.

Ud over disse specifikke uger er både motorik og natur ligesom sang og musik en vigtig del af vores hverdag for alle børn.

Vores køkken serverer hver dag et lækkert økologisk måltid til frokost, derudover serveres morgenmad og eftermiddagsmad. Det er muligt at vælge mellem "dansk"-, halal- og vegetarmenu.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

---

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

I Børnehuset Gemmet ser vi hverdagslivet som det vigtigste for børnenes dannelse, udvikling og mestring af eget liv. Vores hverdagsaktiviteter og rutiner giver børnene mulighed for at overskue dagen, aktiviteterne og vores forventninger til dem. Denne bevidsthed giver børnene bedst mulige betingelser for selvstændigt at tage initiativer, sige og vise, hvad de gerne vil. Vi tilrettelægger dagens rutiner og aktiviteter, så børnenes ønsker og behov tilgodeses mest muligt, samtidig med at vi er bevidste om, at hos os tilbyder vi dannelse i grupper, hvor der både tages hensyn til gruppens (alles) og den enkeltes behov og ønsker.

Det er i overensstemmelse med vores børnesyn, at børnenes bidrag er væsentlige for vores pædagogiske arbejde og vores arbejde med børnefællesskaber. Det kræver, at vi hele tiden balancerer vores faglige viden og børnenes bidrag i vores praksis. Vi lytter til børnene, men ser også deres behov og handler efter det. Vi følger børnenes initiativer og interesser både i leg, aktiviteter, samvær og rutiner.

Vi ser barnet som en kompetent og værdig bidragsyder, der har ret til leg og ret til at følge egne initiativer og fantasi. Det er naturligt, at børn udvikler sig i et individuelt tempo, det går i nogle perioder hurtigt fremad og i andre langsommere for at blive mere rodfast.

I vores arbejde med dannelse er vigtige elementer f.eks.:

- Vi fejrer fødselsdage.
- Vi fejrer jul, påske og eid.
- Vi færdes i trafikken.
- Vi har en måltidskultur.
- Vi deles om tingene.
- Vi lytter til hinanden og har en god omgangstone.
- Vi hilser på hinanden og siger "hej" og "farvel".
- Vi lærer af hinandens kulturer.
- Vi opdrager til og i fællesskaber, hvor vi hører andres mening.
- Vi færdes i naturen, teatre, på biblioteker, museer osv.
- Vores hverdag viser børnene, at vi må noget forskelligt, og vi er forskellige.
- Personalet er gode forbilleder.

Legen er barnets vigtigste handling.

Gennem legen lærer barnet – derfor har alle vores aktiviteter en legende tilgang, for så lærer barnet.

Barnet lærer i en tryk, glad og omsorgsfuld atmosfære. Derfor er vores hverdag fyldt med netop dette. Vores daglige rutiner, vores omsorg og vores glæde ved at være sammen er grundpillerne i vores dagligdag. Når vores rutiner er genkendelige og strukturerede, skaber vi et miljø, hvor børnene trives, er glade og har overskud til at lære og til at være i de meget vigtige relationer til andre børn og voksne.

Vores aktiviteter tilrettelægges, så børnenes behov for leg og læring tilgodeses. Her kan bl.a. nævnes:

- Aktiviteter i små grupper.
- Højtlesning.
- Onsdagsgrupper.

- Naturuger (tre- til seksårige).
- Motorikuger (nul- til toårige).
- Sange.
- Bevægelse.
- Ture ud af huset.
- Kreativitet.

Vi er tydelige voksne, der handleanviser børnene, så de er trygge i relationen med os og ved, hvad vi forventer af dem. Vi voksne indgår mest muligt i børnenes leg og arrangerer vokseninitierede lege.

Personalet har særligt fokus på at understøtte børnefællesskaber. Det sker, f.eks. når vi planlægger aktiviteter i små grupper og onsdagsgrupper. Vi anerkender og italesætter, f.eks. når børn hjælper hinanden, giver plads til hinanden og inkluderer "nye" børn i deres leg.

Børnefællesskaber opstår ofte uventede steder som f.eks. i garderoben, ved frokosten eller på en tur. Når vi ser det, understøtter vi efterfølgende for at fastholde dette fællesskab, f.eks. ved at invitere børn fra andre stuer på besøg eller opfordre barnet til at besøge en anden stue.

Vores legeplads og stuer er indrettet, så mindre børnefællesskaber kan få ro til fordybet leg – uden for mange forstyrrelser fra andre børn.

Pædagogisk læringsmiljø

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

I Børnehuset Gemmet skaber vi gode læringsmiljøer gennem hele dagen.

Rutiner er vigtige rum for læring, fordi den forudsigelighed, de skaber, giver barnet overblik og tryghed til læring på mange områder, f.eks. sociale relationer, sprog, motorik, kultur osv.

Indretning: Vores legeplads er meget varieret indrettet og skaber derfor mulighed for mange forskellige aktiviteter, også i rum der ikke forstyrres af cykler, bolde o.l. I sommerhalvåret har vi kasser med forskellige aktiviteter, der tages hen ved bordene og på græsset – f.eks. højtlesning, tegning og trampolin.

Vores stuer er indrettet med tematiske legezoner, som støtter og inspirerer til leg og giver børnene mest mulig fordybelse.

Motorikaktiviteter: Huset har mange motorikredskaber, som personalet kan tage med i fællesrummet eller på stuerne.

Pædagogens rolle: Personalet er meget bevidst om, at de selv er vigtige faktorer for gode læringsmiljøer, derfor:

- er vi tydelige forbilleder.
- giver vi handlemuligheder (i stedet for at sige "du skal ikke..." eller lignende).
- følger vi børnenes initiativer, behov og ønsker.

- indgår vi i børnenes selvvalgte lege, såvel som vi organiserer lege for og med børnene.
- opdeler vi børnene i små grupper.
- tilbyder vi aktiviteter, der er passende for alderen.
- tilbyder vi varierede aktiviteter.

Det kræver noget forskelligt af personalet at skabe gode læringsmiljøer for vores små og store børn. Det er vi meget bevidste om og fordeler derfor personalets ressourcer, så der er dobbelt så meget personale i aktiviteterne med de nul- til toårige, som der er til de tre- seksårige, som hvis det var en vuggestue og en børnehave.

Samarbejde med forældre om børns læring

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

I Børnehuset Gemmet, ser vi forældrene som de vigtigste personer omkring barnet, derfor er vores samarbejde med forældrene en kerneopgave, som prioriteres højt.

Vi bruger god tid til at opbygge tillid i indkøringsperioden, hvor forældrene også er til stede i vores praksis. Den daglige kontakt ved aflevering og afhentning er yderst vigtig, da det er her tilliden, relationerne og det gode samarbejde opbygges.

Vores tilgang til samarbejdet med forældrene er altid, at det skal styrke barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse, både i den tid de er hos os, og når de er hjemme. Derfor er rådgivning og sparring også en del af vores forældresamarbejde. Vi har faste samtaler mellem forældre og personale efter tre måneder, ved tre år og i forbindelse med skolestart. Desuden tilbyder vi altid møder, hvis forældre ønsker det, eller vi finder det hensigtsmæssigt.

Vi indkalder tolke til samtaler og møder, når der er behov for det, og støtter forældre mundtligt, hvis den skriftlige kommunikation er svær for dem.

Vi sender mails til alle forældre efter behov, f.eks. nyhedsbreve om hvad der sker i de næste uger osv. Disse hænges også op i garderoberne. Hver dag laves der dokumentation om, hvad børnene har lavet i dag og hvordan personalet har bidraget til at skabe trivsel, udvikling og læring. Disse hænges i garderoberne, ved elevatoren for onsdagsgrupperne og ved Blå stue for grupper på tværs af huset.

Vi har to forældremøder om året. Et internt, hvor et særligt emne tages op, og hvor der er valg til bestyrelse og støtteforeningsbestyrelse. Derudover tilbyder vi i samarbejde med netværket "Muffen" et forældremøde, hvor der kommer en aktuel foredragsholder.

Om sommeren har vi to gange legepladstræf, hvor leder, bestyrelse og evt. en medarbejder lægger op til debat om et emne, f.eks. motorik eller kost, samtidig med at børnene hygger sig på legepladsen med eller uden deres forældre.

Desuden har stuerne to cafeer årligt, den ene er julecafeen.

Vi afholder sommerfest og eidfest, hvor alle forældre er inviteret.

Børn i udsatte positioner

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Børn er forskellige og skal behandles forskelligt i forhold til alder, interesser, behov, evner osv. Det er personalets ansvar at tilrettelægge dagen, aktiviteterne, legen og samværet, så alle børn har mulighed for at være en del af dette.

Vi ser det enkelte barn som et selvstændigt individ og tilrettelægger vores pædagogik, så der tages højde for alle børns deltagelse i fællesskabet, også selv om det kræver en særlig indsats.

Vi er glade for samarbejdet med kommunens tværfaglige team, som kommer en gang om måneden og giver os den sparring, vi efterspørger. Ligeledes bidrager vores samarbejde med en evt. støttepædagog til at hæve den faglige kvalitet af vores arbejde med børn, der er endt i udsatte positioner.

Når vi laver handleplaner, er det for at lave en fokuseret indsats i miljøet omkring et barn eller en børnegruppe, det kan f.eks. være piktogrammer, særlige rettigheder, faste pladser ved frokostbordet, særlig god forberedelse, brug af time-timer osv.

Sammenhæng til børnehaveklassen

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?

Når børnene forlader Børnehuset Gemmet for at gå i skole, er det vigtigt, at denne overgang bliver god. De glæder sig meget, men er også lidt nervøse. Derfor er det vigtigt, at de er godt forberedte.

Vi samarbejder med Utterslev skole om at give alle børn en god overgang. Vi har i samarbejde med skolerne og de øvrige institutioner i vores "Stærkt Samarbejde-gruppe" udarbejdet nogle pejlemærker for vores indsats for at gøre vores børn parate til skolelivet.

Pejlemærkerne arbejdes der både med i gruppe 8 og på stuerne, ligesom de udleveres til forældrene. De aftaler, vi laver, gælder for alle børn, også børn der starter i andre skoler, hvilket over halvdelen af vores børn gør.

Gruppe 8 går også luciaoptog inden jul, året før de skal i skole, og de opfører en forestilling for forældre og andre interesserede sidst i april, inden de fleste stopper for at starte på fritidshjem. Gruppe 8-børnene må også være på legepladsen to-fire børn sammen, uden at der er voksne ude. Dette sker for langsomt at lære dem at være uden opsyn, overholde regler og passe godt på sig selv og vennerne.

Når børnene stopper, får de hver en mappe med billeder, fortællinger og tegninger fra deres tid i Børnehuset Gemmet.

I samarbejde med forældrene laver vi elektronisk vidensoverlevering til skolen, i starten af det år barnet

begynder i skole.

Er der børn, der har behov for en ekstra indsats fra os og/eller forældrene, for at blive klar til at starte skole, eller skal der drøftes en ansøgning om skoleudsættelse, indkalder vi til møde i uge 41 året før skolestart, så vi i fællesskab kan støtte barnet bedst muligt.

De børn, der er gået ud, er altid velkomne til at komme forbi Børnehuset Gemmet og sige "hej". En dag i oktober bliver de inviteret til en hyggelig eftermiddag, hvor de kan hilse på yngre venner, personale og jævnaldrende venner, der er startet på andre skoler.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Miljøet omkring Børnehuset Gemmet er stedet, hvor børnenes liv leves. Derfor lærer de det at kende, bruger det og færdes i det.

Vi er storforbrugere af områdets legepladser, både i Nordvest, det nordlige Vanløse og det østlige Brønshøj ligesom kirkegården, moser og parker ofte bliver besøgt.

Vi går tur til børnenes hjem, som de enkelte børn stolt viser frem ude fra.

Vi bruger bibliotekerne i Nordvest og Brønshøj – både til at låne bøger og til deltagelse i kulturelle tilbud.

Glade brugere af Børnekulturhuset Sokkelundlille og teateret Batida er vi også, heldigvis har de en del gratis tilbud.

Børnehuset Gemmet ligger lige midt i AAB's afdeling med mange ældreboliger. Vi bruger deres grønne områder til leg og kan se, at de ældre nyder at se børnene lege på græsset, ligesom nogle ældre nyder at sludre med børn og personale gennem hegnet.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

I vores hus er vi meget bevidste om at indrette de fysiske rammer, så de understøtter og inspirerer børnenes leg og læring. I vores tanker om hverdagens rutiner og aktiviteter medtænker vi altid børnenes perspektiv.

Det er fx:

- Varieret og zoneinddelt legeplads.
- Legezoner på stuerne, både i indretningen og det, personalet arrangerer.
- Billeder og lignende som kan inspirere til samtale.
- Tydelighed om, hvilket legetøj børnene kan tage og lege med.
- Børnenes initiativer støttes, og vi opfylder deres individuelle ønsker, når det er muligt i forhold til gruppen.
- Vi har fokus på at holde støjniveauet nede med tydelige handleanvisninger, inde- og udestemmer, opdeling af børn i små grupper osv.

- Børneperspektivet er en integreret del, når vi sætter mål, reflekterer og evaluerer.
- Vi har systematik i vores dokumentation, så man kan læse om vores mål, hvad vi som pædagoger gør for at nå målet, og hvad børnenes perspektiv er.
- Børn og voksne rydder op på stuerne, så stuen er klar til næste leg og/eller næste dag.

De seks læreplanstemaer

Alsidig personlig udvikling

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Vi opnår målene ved

I vores hverdag skaber vi et miljø, hvor børnene anerkendes, udfordres og inspireres til at lære sig selv og eget potentiale at kende. Gennem hverdagen, legen og aktiviteterne udvikles og understøttes børnenes dannelse og livsduelighed, ligesom børnene udvikler sig som en del af et fællesskab.

Vores hverdag er præget af, at vi er sammen på tværs af alder, køn og baggrund, hvilket på samme tid er inspirerende og lærerigt.

Vi anerkender og tilskynder, at læring foregår i barnets tempo – det vil sige både "foran" og "lidt bagefter" forventningerne til alderen, samtidig med at vi hele tiden støtter det enkelte barn og hele børnegruppen til at udnytte deres potentiale mest muligt. Regression og progression er begreber, vi anvender i vores fokus på det enkelte barns udvikling.

Med vores indretning tilbyder vi både tryghed og forudsigelighed samt nysgerrighed, inspiration og stor alsidighed, således at både leg og læring inspireres.

Børnenes initiativer gribes og understøttes af os voksne, så børnene får forståelse for, at de kan præge deres hverdag, og at deres mening er betydningsfuld, så de får begyndende demokratisk dannelse.

Ligeledes skal personalet opmuntre børnene til at afprøve og udvikle nye færdigheder, gerne på nye måder

Vi inspirerer børnene til fordybelse og vedholdenhed f.eks. ved at fastholde dem i samtaler, aktiviteter og lege, som er passende for deres alder. Vi støtter børnene i at sætte ord på deres følelser, taler med dem om hverdagen, og hvad der er svært, konfliktløsning mv. Børnene skal støttes i at udtrykke egne følelser, men også i at opnå accept af og respekt for andres følelser.

Det enkelte barn skal støttes i at kende sig selv, f.eks. hvem er jeg, hvor gammel er jeg, hvor bor jeg?

Børnene skal også kende sig selv som en del af en gruppe f.eks. onsdagsgruppen, stuen, legegruppen osv. De skal udvikle bevidsthed om, hvem der er legekammerater og rigtig gode venner.

I Børnehuset Gemmet bliver børnene fejret, når de har fødselsdag. Det er en særlig dag for det enkelte barn, og det vil vi gerne bidrage til.

Social udvikling

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Vi opnår målene ved:

Vores pædagogiske læringsmiljø – det vil sige indretning, legen, hverdagen og aktiviteterne - skal sikre, at alle børn trives, udvikler sig og skaber gode relationer både til andre børn og os voksne.

Det er personalets ansvar at støtte de børn, der har det svært, det kan f.eks. være i den første tid i Børnehuset Gemmet, i at få nye venner eller i at få venner fra andre stuer, så børnene føler sig som en del af sociale fællesskaber.

Alle børns deltagelse i sociale fællesskaber understøttes bl.a. ved, at vi hver formiddag deler børnene i mindre grupper, at pædagogerne faciliterer små "legegrupper" på tværs af huset, samt at vi inspirerer til leg i små grupper og beskytter disse gruppers leg, både ved vores indretning med legezoner, men også med personalets organisering af børnenes leg.

Inden frokost har alle stuer en samling, hvor vi har fokus på fællesskabet.

Vi støtter børnene i at udvikle empati ved samtaler, med konkrete eksempler, der bekræfter dem i at gøre det rigtige. Vi har fokus på "det rigtige" og i mindre grad på at rette "handlinger", "fej" og "hvad de ikke må". Vi bruger bl.a. "Fri for mobberi", men også italesættelse og at være gode rollemodeller.

Frokosten og eftermiddagsmaden er et særligt rum for social udvikling, da der her er mulighed for at tale med børnene om forskellighed, forskellige vaner, ressourcer mv. Samtidig er vi med i et fællesskab, hvor vi alle bidrager, f.eks. Mette, der laver maden i køkkenet og nogle, der dækker bord.

Mens vi spiser, taler vi sammen, lytter og hjælper hinanden, og når vi er færdige, deltager alle i oprydningen. I denne situation styrkes børnenes viden om hinanden og forståelse for, at vi er forskellige, men alle er bidragsydere til vores fællesskab og der skabes demokratisk dannelse.

Kommunikation og sprog

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Vi opnår målene ved:

Det vigtigste for børns sproglige udvikling er, at vi udnytter alle hverdagens situationer til at inspirere til udvikling af sproget samt børnenes evner til konstruktiv kommunikation. Derfor er sprogstrategierne synlige i vores hverdag.

Det betyder bl.a., at vi sætter ord på følelser, leg og handlinger, at vi synger, rimer og remser, at vi er bevidste om, at der skal fem turtagninger til en dialog, og at samtalen en til en eller i meget små grupper er blandt de vigtigste indsatser for sproglig udvikling.

Dialogisk læsning er et meget nyttigt værktøj for den sproglige udvikling. Det benytter vi i vores sprogstimulerings- og legegrupper, men er bevidste om at bruge en lightudgave i vores hverdag med højtlesning, bl.a. ved at tale om enkelte vigtige ord og om billederne.

Frokosten er et vigtigt forum for sprogstimulering. Vi spiser altid i mindre grupper og har fokus på samtalen med børnene, hvor alle fortæller, og alle lytter.

I vores indretning har vi mange billeder, der inspirerer til samtale. Billederne understøtter samtaler og giver inspiration til at strække sproget både for børn og personale.

Vi støtter børnene i at bruge sproget konstruktivt, f.eks. hvis de er kedede af det, irriterede eller i en konfliktløsning, ligesom vi støtter børnene i at sætte ord på deres følelser.

Personalet er klare og tydelige i deres kommunikation f.eks. ved at handleanvise. Vi stiller åbne spørgsmål og giver korrekt og positiv eftersigning, når der er behov for det, men vi er også bevidste om at lege med sproget, når det er passende.

Krop, sanser og bevægelse

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Vi opnår målene ved:

Kroppen, fortrolighed med egen krop og hvordan kroppen bruges er vigtig viden for alle mennesker, også det lille barn. Derfor er vores hverdag fyldt med rutiner, lege og aktiviteter, der stimulerer grov- og finmotorikken, børnenes sanser og deres lyst til at bevæge sig.

I hverdagen anerkender og opfordrer vi børnene til at gøre tingene selv, hvilket styrker deres motorik f.eks. selv gå på trapperne, rydde op efter sig selv, hente det, de skal bruge, dække bord og rydde op efter spising, selv tage maden og spise, klæde sig af og på samt udnytte legepladsens varierede indretning til at udfordre kroppen. De mindste får selvfølgelig hjælp til alt.

Vores aktiviteter byder på mange tilbud til stimulering af motorikken. F.eks. stimuleres finmotorikken ved at lave perler, puslespil, fastelavnssris og påskeklip, fagtesange osv. Grovmotorikken stimuleres ved f.eks. fysisk aktivitet på legepladser og i naturen, med motorikaktiviteter på stuerne og ture i nærmiljøet.

Afslapning og børnemassage er både en aktivitet for sig selv og kan være afslutningen af en aktivitet, der stimulerer grovmotorikken. I Børnehuset Gemmet har vi et "depot" med fokuserede materialer til udvikling af motorikken, som personalet fra stuerne henter.

De tre grundsanser er fundamentet for en god motorik Derfor er det vigtigt at komme tidligt i gang med at stimulere den vestibulære -, den kinæstetiske – og den taktile sans. Det er vi bevidste om at gøre gennem hverdagens bevægelser og motorikaktiviteter, men også ved to gange om året at have motorikuger for de 0- til 2-årige.

Vores legeplads er indrettet, så der er mange varierede motoriktilbud og tilbud, der både kan være med høj og lav puls. Varierede underlag styrker balancen, der er plads til boldspil, og vi udfordrer børnenes evner til at klatre og/eller mestre nye motoriske udfordringer. Fra skuret kan vi tage materialer som tæpper til afslapning, hoppebøf, små badebassiner, vandbaner og tummelumske ud til aktiviteter i små grupper. Når børn ikke selv griber udfordringerne med at mestre nye motoriske kompetencer, er det personalets ansvar at støtte det enkelte barn.

Natur, udeliv og science

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Vi opnår målene ved:

Naturen er det bedste sted for leg, læring og erfaringer med årsag/virkning og sammenhæng. Vi bruger legepladsen, vores lokaler, frokosten samt ture ud af huset til at inspirere børnene til et interessant udeliv. Personalet skal dele deres viden med børnene, men også udvise og inspirere til nysgerrighed og undren.

Vi kan skabe en bålplads på legepladsen, hvor der kan opstå varme og god stemning samt laves mad.

Ved at lave naturaktiviteter, både spontane i hverdagen, mere planlagte på stuerne og naturuger for de 3- til 6-årige, understøtter vi, at børnene får oplevelser og erfaringer med dyr, insekter, vejr, vind, træer, blomster samt miljø og genbrug.

Når vi undersøger noget sammen med børnene, skabes der naturligt interesse fra deres side, ligesom det er vigtigt for os at følge børnenes interesser og spørgsmål og dermed skabe glæde ved at udforske naturen. Vi laver forsøg sammen med børnene som at plante blomster, krydderurter og tomater, så vi følger naturens gang fra små frø til smukke blomster og/eller noget vi kan spise. Børnene oplever, at det lille frø kræver opmærksomhed (vand, sol og ilt) for at udvikles.

Vi laver også forsøg med is/vand, bakteriers udvikling, drageflyvning, hvordan fisk ser ud indvendig osv.

Oplevelser med naturen i børnehøjde er med til at skabe en større lyst og mulighed for at være med til at passe på naturen. Når børnene tilegner sig viden om, hvordan vi passer på naturen, får de også et godt udgangspunkt for at videreformidle deres viden til venner og familie.

I vores fire årlige naturuger for de 3- til 6-årige er der altid et tema, f.eks. Grønland, havet, insekter, fugle eller "fra jord til bord" som bliver udfoldet med både observationer, ny viden, erfaringer og forsøg. Der tales om sammenhæng og betydningen af bæredygtig udvikling.

Vi understøtter børnenes matematiske opmærksomhed i det naturlige miljø f.eks. med kogler, grene, træer eller insekter, der skal tælles.

Vi bruger bøger og tablets til at få tilfredsstillet vores nysgerrighed, hvis svaret ikke kan findes der, hvor vi er, og vi tager billeder til senere bearbejdning af vores oplevelser.

Kultur, æstetik og fællesskab

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Vi opnår målene ved:

I Børnehuset Gemmet møder børnene mange forskellige fællesskaber og lærer at indgå i dem med åbent sind og uden at dømme. Her mødes vi på tværs af alder, køn, social og etnisk baggrund.

Vi markerer religiøse højtider som jul, påske og eid med særlige aktiviteter og arrangementer. I forberedelsen til dette taler vi om, at vi hver især byder ind i vores fællesskab med forskellige normer, traditioner, værdier samt tro, og vi støtter børnene i, at det er fint, at vi er forskellige, og at dette godt kan forenes i vores fællesskab.

Vi fejrer barnets fødselsdag som en fast tradition, og barnet må dele f.eks. frugt eller kage ud til sine venner.

Vi taler også med børnene om, at der er mange forskellige familieformer og -værdier, og at uanset hvilken form forældrene har valgt, er det et godt sted for børnene.

Børnene i vores hus indgår i mange forskellige fællesskaber. Det kan f.eks. være med de jævnaldrende på stuen, alle stuens børn, et fællesskab med voksne, en onsdagsgruppe, en legegruppe eller en gruppe børn, der ser et teaterstykke.

I Børnehuset Gemmet får børnene mange forskellige kulturelle oplevelser. Det kan f.eks. være en teaterforestilling, en film på biblioteket, dukketeater, musik eller en tur på museum for de ældste børn, men vi ser også på gadekunst i lokalområdet f.eks. gavlmalier.

At være tilskuere til kulturelle tilbud giver børnene inspiration til selv at udøve deres kreative evner f.eks. at stå frem og vise noget sjovt for de andre, lave et rollespil. Vi har desuden en tradition med, at de største laver en forestilling for børn og forældre, inden de stopper.

Børnene får også mulighed for at udfolde deres kreativitet i skabende aktiviteter, det kan f.eks. være maling, modellervoks, klippe-klistre, farver og andre kreative aktiviteter. Processen bliver ofte det vigtigste og mest interessante, men resultaterne pryder både vores og forældrenes vægge, så børnene stolt kan vise frem, og andre får glæde af at se på dem.

Vi har musikinstrumenter, så børnene kan få interesse for at skabe musik. Det sker både, når de leger alene og mere organiseret sammen med voksne, der inspirerer deres musikalske leg og kendskab til instrumenterne.

Evalueringsskultur

Vi arbejder hele tiden med dokumentation af vores arbejde.

Vores dokumentation skal både beskrive målet, hvad personalet gjorde for at nå målet og børneperspektivet.

Dokumentationen skal give forældrene et indtryk af, hvordan vi i Børnehuset Gemmet arbejder og bruges til vores interne refleksion og evaluering.

Målsætning, refleksion og evaluering har hele året igennem den væsentlige plads på personale- og stuemøder. Syv gange om året har vi personalemøder uden for åbningstiden, og vi afholder to pædagogiske dage. Hver enkelt stue har på skift stuemøde hver femte uge. Det foregår torsdag eftermiddag og leder deltager for at understøtte refleksion og evaluering.

Generelt oplever vi, at miljøet er præget af, at vi reflekterer over vores praksis, og at det skaber udvikling og højere faglighed i forhold til børnenes læring, trivsel og dannelse.

Ved udgangen af 2020 vil dette tema blive uddybet.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringsskultur i hverdagen.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluerende pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/dagtilbud